

REGNSKAP OG NOTER

Resultatregnskap 2016

	Note	2016	2015
TEKNISK REGNSKAP			
Premieinntekter			
Premieinntekter	15	648 380 407	639 869 838
Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen			
Renteinntekter og utbytte mv. på finansielle eiendeler		161 413 082	164 052 489
Netto driftsinntekt fra eiendomsfond		46 844 245	48 446 124
Verdiendringer på investeringer		-144 223 417	69 795 523
Realisert gevinst og tap på investeringer		304 895 222	-112 230 003
Sum netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	19	368 929 133	170 064 133
Forsikringsytelser			
Utbetalte pensjoner	16	290 277 056	279 046 259
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser			
Endring i premiereserve	11	345 419 000	165 822 000
Endring i særskilte forpliktelser		0	0
Endring i kursreguleringsfond		-143 026 860	68 852 273
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	20	202 392 140	234 674 273
Forsikringsrelaterte driftskostnader			
Forvaltningskostnader	17	23 843 031	25 160 937
Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader	18	16 378 856	15 262 395
Sum forsikringsrelaterte driftskostnader		40 221 887	40 423 332
Resultat av teknisk regnskap		484 418 457	255 790 107

	Note	2016	2015
IKKE-TEKNISK REGNSKAP			
Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen			
Renteinntekter og utbytte mv. på finansielle eiendeler		7 580 474	5 948 100
Netto driftsinntekt fra eiendomsfond		2 199 956	1 756 525
Verdiendringer på investeringer		-6 773 193	2 530 597
Realisert gevinst og tap på investeringer		14 318 854	-4 069 156
Sum netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen	19	17 326 092	6 166 066
Andre inntekter			
Renteinntekter bankinnskudd drift		982 490	754 966
Forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen			
Forvaltningskostnader	17	1 037 383	867 891
Resultat av ikke-teknisk regnskap		17 271 199	6 053 141
Totalresultat		501 689 656	261 843 248
Overføringer og disponeringer			
Avsatt til/overført fra(-) annen opptjent egenkapital	12, 13, 20	501 689 656	261 843 248
Sum disponeringer		501 689 656	261 843 248

Balanse / Eiendeler

	Note	31.12.2016	31.12.2015
EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN			
INVESTERINGER			
Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost			
Obligasjoner som holdes til forfall	2	31 640 070	28 303 765
Bolig- og forretningslån	3	2 722 644	4 751 222
Sum finansielle eiendeler som måles til amortisert kost		34 362 714	33 054 988
Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi			
Aksjer og andeler	4, 7	46 217 284	95 421 722
Obligasjoner	5, 7	119 685 130	143 736 817
Finansielle derivater	6, 7	0	0
Bankinnskudd		7 298 873	1 559 960
Sum finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi		173 201 288	240 718 499
Sum investeringer i selskapsporteføljen		207 564 001	273 773 486
Fordringer			
Kundefordringer	9	173 112 502	149 291 979
Fordring meglere		172 858 000	0
Sum fordringer		345 970 502	149 291 979
Andre eiendeler			
Bankinnskudd drift	8	8 918 698	39 645 723
Forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter			
Opptjent ikke fakturert premie		5 550 000	9 054 430
Opptjent utbytte		4 395 702	5 956 609
Forskuddsbetalte kostnader		48 960	48 760
Sum forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter		9 994 662	15 059 799
Sum eiendeler i selskapsporteføljen		572 447 864	477 770 988

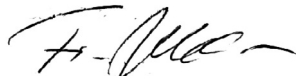
	Note	31.12.2016	31.12.2015
EIENDELER I KUNDEPORTEFØLJENE			
INVESTERINGER I KOLLEKTIVPORTEFØLJEN			
Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost			
Obligasjoner som holdes til forfall	2	1 247 395 954	779 046 119
Bolig- og forretningslån	3	107 339 053	130 774 872
Sum finansielle eiendeler som måles til amortisert kost		1 354 735 007	909 820 991
Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi			
Aksjer og andeler	4, 7	1 822 096 282	2 626 432 253
Obligasjoner	5, 7	4 718 534 050	3 956 279 595
Finansielle derivater	6, 7	0	0
Bankinnskudd		287 754 893	42 937 061
Sum finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi		6 828 385 225	6 625 648 908
Sum investeringer i kollektivporteføljen		8 183 120 231	7 535 469 900
Sum eiendeler i kundeporteføljene		8 183 120 231	7 535 469 900
Sum eiendeler		8 755 568 095	8 013 240 887

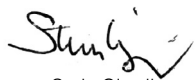

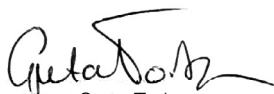
Balanse / Egenkapital og forpliktelser

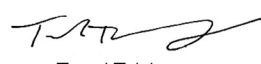
	Note	31.12.2016	31.12.2015
Opptjent egenkapital			
Annen opptjent egenkapital	10, 12	1 302 333 398	800 643 742
Sum opptjent egenkapital	10, 13, 14	1 302 333 398	800 643 742
Forsikringsforpliktelser			
Premiereserve	11	6 989 457 000	6 644 038 000
Kursreguleringsfond		350 619 013	493 645 873
Sum forsikringsforpliktelser		7 340 076 013	7 137 683 873
GJELD I SELSKAPSPORTEFØLJEN			
Finansielle gjeldsposter som måles til virkelig verdi			
Finansielle derivater	6	513 748	2 171 539
Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter			
Påløpt kostnad		2 639 957	3 576 488
Annen kortsiktig gjeld			
Gjeld til megler		80 000 000	0
GJELD I KUNDEPORTEFØLJENE			
Finansielle gjeldsposter som måles til virkelig verdi			
Finansielle derivater	6	20 254 275	59 770 462
Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter			
Påløpt kostnad		9 750 705	9 394 782
Sum egenkapital og forpliktelser		8 755 568 095	8 013 240 887

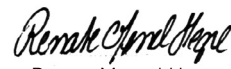
Oslo, 5. april 2017

Finn Melbø (leder)

Stein Gjerding

Greta Torbergsen

Trond Teisberg

Renate Messel Hegre

Kontantstrømoppstilling

(Tall i hele kroner)	2016	2015
Kontantstrøm fra drift		
Innbetaling fra medlemmene	628 176 577	642 897 782
Bankrenter	1 209 577	1 339 451
Renteinntekter utlån	2 855 148	4 487 971
Renter obligasjoner/sertifikater	152 444 528	150 462 240
Aksjeutbytte	13 406 789	14 256 587
Andre inntekter	255 083	1 111 050
Sum	798 347 702	814 555 081
Betalte finansutgifter	-4 486 687	-5 060 404
Betalte pensjoner	-290 277 056	-279 046 259
Administrasjonsutgifter	-38 930 948	-36 521 334
Endring i leverandørgjeld	46 270	102 156
Endringer i annen gjeld	79 373 121	850 526
Sum	-254 275 300	-319 675 314
Sum kontantstrøm fra drift	544 072 403	494 879 766
Kontantstrøm fra investeringer		
Netto realisert kursgevinst/-tap(-) aksjer/derivater/hedgefond	319 876 201	-120 284 668
Netto realisert kurstap(-)/-gevinst obligasjoner/sertifikater	-662 124	4 542 017
Netto realisert avkastning eiendomsfond	49 044 201	50 202 650
Netto endring i utlån	25 239 924	45 323 387
Netto tap lån	0	0
Netto endring i eiendomsfond	138 140 122	-62 019 127
Netto endring i verdipapir	-683 828 443	-395 209 246
Netto endring i andre fordringer	-172 052 562	25 425 651
Sum kontantstrøm fra investeringer	-324 242 682	-452 019 336

(Tall i hele kroner)	2016	2015
Kontantstrøm fra finansiering		
Innbetalt ansvarlig kapital	0	0
Sum kontantstrøm fra finansiering	0	0
Netto kontantstrøm i perioden	219 829 721	42 860 430
Likviditetsbeholdning 1.1.	84 142 743	41 282 313
Likviditetsbeholdning 31.12.	303 972 464	84 142 743
Netto endring likvidbeholdning	219 829 721	42 860 430

Noter

Note 1 | Regnskapsprinsipper

Regnskapet er så langt det passer satt opp i overensstemmelse med Forskrift om årsregnskap for pensjonsforetak av 20.12.2011, og regnskapslov gjeldende fra 01.01.1999.

Pensjonspremier

Pensjonspremier inntektsføres etter hvert som de opptjenes. Innbetaling av pensjonspremier skjer etter skuddsvis hvert kvartal.

Renter

Renter inntektsføres etter hvert som de opptjenes.

Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost

Obligasjoner som holdes til forfall er vurdert til kostpris korrigert for resultatført over-/underkurs. Over-/underkurs på kjøpstidspunktet resultatføres over obligasjonens gjenværende løpetid.

Bolig- og forretningslån er bokført til pålydende verdi pr. 31.12.2016.

Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi

Aksjer og andeler

Aksjer og andeler er vurdert til virkelig verdi pr. 31.12.2016. Verdiendringen føres over resultatet. Virkelig verdi er lik markedsverdi pr. 31.12.2016. Markedsverdien er basert på siste omsatte kurs i 2016.

I aksjer og andeler inngår andeler i eiendomsfond. Andelene er vurdert til markedsverdi pr. 31.12.2016. Markedsverdien er basert på uavhengige verddivurderinger av eiendommene.

I aksjer og andeler inngår også andeler i infrastruktur-

fond og hedgefond. Fondene har beregnet verdien av andelene pr. 31.12.2016 i henhold til bransjestandard.

Obligasjoner

Obligasjoner er vurdert til virkelig verdi pr. 31.12.2016. Verdiendringen føres over resultatet. Virkelig verdi er lik markedsverdi pr. 31.12.2016. Markedsverdi er lik ligningskurs for 2016.

Finansielle derivater

Valutaterminer og opsjoner er bokført til virkelig verdi pr. 31.12.2016. Virkelig verdi er lik markedsverdi pr. 31.12.2016.

Verdipapirer som måles til virkelig verdi, er vurdert som én portefølje. Urealisert gevinst eller tap i porteføljen fremkommer som forskjellen mellom sum anskaffelseskostnad og sum markedsverdi. Netto urealisert gevinst i porteføljen avsettes til kursreguleringsfondet. Netto urealisert tap i porteføljen utgiftsføres.

Utenlandsk valuta

Bankinnskudd, samt fordringer og gjeld i utenlandsk valuta, er omregnet til valutakurs pr. 31.12.2016.

Forsikringsforpliktelser

Beregningene er basert på forutsetningen om at pensjonsordningen fortsetter å være operativ så lenge det er knyttet forpliktelser til de som er medlemmer pr. 31.12.2016. Det er derfor tatt hensyn til alle potensielle pensjonsytelser i lov om Pensjonsordning for apotekvirksomhet som er under utbetaling eller som kan bli aktuelle på et senere tidspunkt. I tillegg omfattes ordningen av avtalefestet pensjon (AFP) med mulighet til uttak av pensjon fra 62 år etter gitte kriterier.

Det beregnes en kontantverdi av opptjent pensjon basert på medlemsstatus pr. balansedato (31.12.2016) for alle medlemmer i ordningen. Beregningene er foretatt etter standardiserte aktuarielle prinsipper med hensyn på neddiskontering og beregning av risiko. Det legges til grunn at pensjonsytelsene tjenes opp lineært fra ansettelse til pensjonering, justert for eventuell tilleggstid dersom medlemmet har tidligere opptjent rettighet.

De aktuarielle forutsetningene for dødelighet ved opplevelsrisiko og dødelighet for dødsrisiko er basert på grunnlagselementene i K2005. Dødelighet ved opplevelsrisiko er i tillegg styrket med 15 % sikkerhetsmargin for begge kjønn.

Uføresannsynlighetene er basert på beregningsgrunnlaget K1963 styrket med en faktor på 2,5.

Opptjent egenkapital

Opptjent egenkapital består av Annen opptjent egenkapital. Annen opptjent egenkapital utgjør pensjonsordningens overdekning i forhold til pensjonsordningens forpliktelser. Denne egenkapitalen skal minimum tilsvare beregnet solvensmarginkrav. Solvensmarginkravet er omtalt i note 14. Annen opptjent egenkapital utover solvensmarginkravet/krav til minimumskapital er definert som fri egenkapital. Det er ingen retningslinjer som begrenser anvendelsen av den frie egenkapitalen i Pensjonsordningen for apotekvirksomhet.

Note 2 | Obligasjoner som holdes til forfall

<i>Tall i hele 1.000</i> Utsteder	Pålydende verdi	Kostpris	Bokført verdi	Markeds- verdi	Forskjell mellom bok- ført verdi og pålydende
Statsgaranterte	100 000	90 490	97 194	108 540	2 806
Bank/finans	275 000	271 128	274 653	281 069	347
Kommune/fylke	25 000	23 835	23 932	24 282	1 068
Industri	596 308	597 701	597 559	605 794	-1 251
Energi	265 000	267 238	266 987	274 078	-1 987

Sum obligasjoner som holdes til forfall:	1 261 308	1 250 392	1 260 325	1 293 763	983
Opptjente renter			18 711	18 711	
Total bokført verdi	1 261 308	1 250 392	1 279 036	1 312 474	983

Bokført verdi 1.1.2016:	807 350
Tilgang 2016:	529 220
Avgang 2016:	-62 257
Årets periodiserte over-/under- kurs:	163
Endring opptjente renter 2016:	4 560
Bokført verdi 31.12.2016:	1 279 036

Herav andel kollektivporteføljen	1 247 396
Herav andel selskapsporteføljen	31 640

Alle obligasjoner som holdes til forfall er notert på regulerte markedsplasser. Alle obligasjoner er utstedt i NOK. Effektiv rente på obligasjoner som holdes til forfall er 4,2 prosent. Effektiv rente er beregnet på grunnlag av effektiv rente på det enkelte papir. Effektiv rente vektet i forhold til det enkelte papirs pålydende og summeres. Forskjellen mellom bokført verdi og pålydende resultatføres over obligasjonenes gjenværende løpetid.

Note 3 | Bolig- og forretningslån

Pensjonsordningen yter lån til sine medlemmer. Bolig- og forretningslån er bokført til pålydende verdi pr. 31.12.2016. Tapene for utlånsvirksomheten erfaringsmessig er meget små. Det foretas derfor ingen generell tapsavsetning på utlån.

Låntagere med boliglån er delvis dekket av en gjeldsforsikring hvor pensjonsordningen er selvassurandør. Det er ikke foretatt avsetninger for mulige erstatningstilfeller pr. 31.12.2016, siden antall erstatningstilfeller og beløpene knyttet til disse har vært lave de senere årene.

Spesifisering av låneporteføljen

	Lån til bolig	Statsgaranterte gjeldsbrevlån	Totalt
Antall	177	2	179
Beløp	109 222 814	838 883	110 061 697
Herav andel kollektivporteføljen:	107 339 053		
Herav andel selskapsporteføljen:	2 722 644		

Rentesatsen for boliglån var 2,20 prosent pr. 31.12.2016. For statsgaranterte gjeldsbrevlån var rentesatsen 2,70 prosent.

Tap mv på utlån	2016	2015	2014	2013	2012
Avskrevet hovedstol	0	0	354	0	0
Avskrevet hovedstol, gjeldsforsikring	0	0	0	27 290	0
Avskrevet renter	0	0	0	0	0
Avskrevet renter, gjeldsforsikring	0	0	0	152	0
Innbetalt tidligere avskrevet	0	0	0	0	0
Sum	0	0	354	27 442	0

Note 4 | Aksjer/andeler

Aksjer notert på Oslo Børs

Selskap	Kostpris	Bokført verdi
Af Gruppen Ord	10 547 855	19 646 993
Aker	12 197 908	19 703 000
Austevoll Seafood	4 372 904	6 700 000
Borregaard Asa	12 981 119	28 848 723
Dnb Asa	6 963 357	12 937 584
Ekornes Asa	11 622 586	14 350 130
Entra Asa	9 143 085	11 015 274
Europris Asa	13 500 000	11 070 000
Gjensidige Forsikring Asa	9 758 068	13 700 000
Hexagon Composites	11 104 490	12 426 563
Idex Asa	5 440 636	5 592 000
Kongsberg Gruppen Asa	14 423 016	14 420 835
Marvine Harvest Asa	5 605 447	13 236 057
Nordic Vlsi	10 057 852	9 301 500
Norwegian Air Shuttle	9 719 553	11 319 854
Pioneer Property Group Asa	12 500 000	12 000 000
Ringerike Sparebank	6 493 537	7 310 816
Skandiabanken Asa	9 061 226	14 050 000
Solstad Offshore Asa Class B	6 500 000	1 237 107
Sparebanken Vest	6 763 850	8 648 112
Statoil Asa	6 391 308	7 289 093
Thin Film Electronics	4 692 000	4 392 000
Vistin Pharma As	8 601 415	12 000 000
Xxl Asa	14 826 479	17 640 000
Sum norske aksjer	223 267 691	288 835 638
Asetek As	5 000 000	26 750 000
Autoliv Inc	14 622 959	14 639 748
Bakkafrost	1 718 430	6 856 000
Dsv As	10 684 064	10 757 705
Ericsson Lm-B	11 913 632	7 618 935
Hoegh Lng Holdings Ltd	13 688 611	14 243 400
Huhtamaki Oyj	12 528 210	12 182 932

Selskap	Kostpris	Bokført verdi
Kone Oyj-B	9 550 494	9 671 265
Novo Nordisk As-B	17 348 470	11 834 992
Subsea 7 S.A (Tidli Acergy S.A.)	10 621 200	10 930 000
Sum utenlandske aksjer	107 676 071	125 484 978

Sum aksjer notert på Oslo Børs	330 943 762	414 320 616
---------------------------------------	--------------------	--------------------

Aksjefond

Fond	Kostpris	Bokført verdi
BlackRock World Index Fund	262 350 878	520 363 597
Sum utenlandske aksjefond	262 350 878	520 363 597

Hedgefond/Spesialfond

Fond	Kostpris	Bokført verdi
Archmore Infrastructure Debt Platform SCA	33 574 935	34 954 500
Axonic Systematic Arbitrage Overseas Fund	1 259 910	1 508 151
Canyon Balanced Ltd A Initial	42 027	43 723
Certificates Credit Suisse Guernsey branch	384 783	471 888
Gottex Market Neutral Fund	417 019	627 097
Gottex Market Neutral Plus Fund	440 913	478 730
GSS Offshore SPC - Ellington SPC	476 612	601 740
MidOcean Credit Opportunity Offshore Fund Ltd.	1 590 513	1 640 388
Nipun Asia Total Return Offshore Fund Ltd	1 819 001	2 055 089
OM Arbea Fund Limited Class E	45 757	53 895
PanAgora Div. Arb. Off. B	698 248	799 835
QVT Offshore Ltd. 1	3 460 663	4 706 570
QVT Roiv Hldgs Offshore Ltd. A	764 298	768 308
Sector Healthcare Fund Class A	20 402 707	42 799 101
WAF Offshore Fund Ltd. Class C	565 498	587 318
Waterfall Eden C2	13 903 792	14 968 218
Sum utenlandske hedgefond/spesialfond	79 846 674	107 064 550

Eiendomsfond

Fond	Kostpris	Bokført verdi
Aberdeen Eiendomsfond Norge I AS	3 175 833	3 257 945
Aberdeen Eiendomsfond Norge I IS	306 296 790	322 531 642
Pareto Eiendomsfelleskap AS/IS	453 822 502	500 775 215
Sum eiendomsfond	763 295 125	826 564 801
Sum aksjer og andeler	1 436 436 439	1 868 313 566
Herav andel kollektivportefølje	1 400 902 687	1 822 096 282
Herav andel selskapsportefølje	35 533 752	46 217 284

Porteføljen av enkeltaksjer består av aksjer som er notert på Oslo Børs, eller som forventes å bli notert i løpet av seks måneder, samt nordiske aksjer som er notert på børs i København, Stockholm eller Helsinki og som inngår i VINX benchmark index. Det er gitt rammer for hvor stor andel av totalkapitalen som kan plasseres i aksjer i ett enkelt selskap, samt for maksimal risiko på forvaltningen av enkeltaksjer totalt sett.

Black Rock World Index Subfund speiler referanseindeksen MSCI World Index, og har derfor tilnærmet samme risikoprofil som denne.

Investeringene i hedgefond består ved årsskiftet av 14 ulike fond. Hedgefonds-eksponeringen er kraftig redusert i løpet av året etter at forvaltningsavtalen med Gottex Fund management ble avsluttet i juli. Referanseindeksen for hedgefondsinvesteringene for 2016 har som tidligere vært Global Hedge Fund Index. Risikoprofilen på samlet hedgefondsinvestering antas å ligge vesentlig lavere enn risikoprofilen for aksjeinvesteringer.

POA har fra januar 2015 investerte en mindre andel av kapitalen i Archmore Infrastructure Debt Platform. Dette fondet investerer i infrastruktur. Investeringen er klassifisert som spesialfond.

Eiendomsinvesteringer består av andeler hos Aberdeen Eiendomsfond Norge I IS/AS og Pareto Eiendomsfelleskap AS/IS. Investeringene er bokført til markedsverdi pr. 31.12.2016. Markedsverdien av andelen er beregnet basert på uavhengige verdier vurderinger av eiendommene.

Bokført verdi av eiendomsinvesteringene pr. 31.12.2016 (tusen kroner):

	2016	2015	2014	2013	2012
Inngående balanse	937 384	858 515	609 043	514 961	446 935
Tilgang i året til anskaffelseskost	0	62 019	237 349	120 679	78 244
Avgang i året til anskaffelseskost	-138 140	0	0	-23 179	-6 450
Verdireguleringer i regnskapsåret	27 321	16 850	12 123	-3 418	-3 768
Utgående balanse	826 565	937 384	858 515	609 043	514 961
Herav andel kollektivporteføljen	806 118	904 522	826 073	582 236	490 958
Herav andel selskapsporteføljen	20 447	32 862	32 442	26 807	24 003

Selskapsstrukturen i Pareto Eiendomsfelleskap AS/IS består av to selskaper – Pareto Eiendomsfelleskap IS og Pareto Eiendomsfelleskap AS, hvor AS'et er hovedmann i IS'et. Investeringen i Pareto Eiendomsfelleskap AS/IS anses som en direkte investering i eiendom. Det er kun investert i eiendommer i Norge. Av de totale investeringene som Pareto Eiendomsfelleskap har foretatt er 79 prosent fast eiendom i Stor-Oslo, 12 prosent er fast eiendom på Østlandet for øvrig, mens 9 prosent er fast eiendom i Vestfold. 66 prosent av de totale investeringene er i bygg relatert til lager/logistikk, 19 prosent er i bygg relatert til terminal/logistikk, mens resterende er bygg relatert til handel. Gjennomsnittlig vektet restløpetid på leiekontraktene for eiendommene i porteføljen er gjennom 2016 redusert fra 9,1 år til 8,7 år. Ved utgangen av 2016 utgjør bruttoleie for eiendommene i porteføljen 154,5 millioner kroner.

Selskapsstrukturen i Aberdeen Eiendomsfond Norge I IS/AS består av to selskaper – Aberdeen Eiendomsfond Norge I IS og Aberdeen Eiendomsfond Norge I AS, hvor AS'et er hovedmann i IS'et. Investeringen i Aberdeen Eiendomsfond Norge I IS/AS anses som en direkte investering i eiendom. Det er kun investert i eiendommer i Norge. Av de totale investeringer som Aberdeen Eiendomsfond Norge I IS/AS har foretatt er 53 prosent fast eiendom i Oslo, 15 prosent i Trondheim, 7 prosent i Bergen, 4 prosent i Stavanger samt 21 prosent i andre kommuner. Porteføljen består av 27 eiendommer. Gjennomsnittlig vektet restløpetid på leiekontraktene for eiendommene i porteføljen er ved utgangen av 2016 på 5,3 år, som er svakt opp i forhold til utgangen av 2015. Bruttoleie for eiendommene i porteføljen utgjorde 438 millioner kroner i 2016.

Ingen del av eiendomsarealet er til egen benyttelse for Pensjonsordningen for apotekvirksomhet.

Note 5 | Obligasjoner

Utsteder	Kostpris	Markedsverdi	Urealiserte gevinster
Bank og finans	1 379 781 398	1 377 442 412	-2 338 986
Kommune/fylke	1 411 154 330	1 415 352 000	4 197 670
Statsgaranterte	202 380 909	205 579 000	3 198 091
Industri	1 062 871 628	1 014 511 197	-48 360 431
Energi	572 567 500	577 739 700	5 172 200
Ansvarlige lån	228 032 500	226 849 000	-1 183 500
Sum rentepapirer omløpsmidler	4 856 788 265	4 817 473 309	-39 314 956
Opptjente renter		20 745 871	
Totalt	4 856 788 265	4 838 219 180	

Herav andel kollektivporteføljen	4 718 534 050
Herav andel selskapsporteføljen	119 685 130

Porteføljen av rentepapirer klassifisert som omløpsmidler består av rentepapirer som er notert på Oslo Børs, Oslo ABM og Nordic Nasdaq (Stockholm), samt ikke listede rentepapirer. Alle rentepapirer klassifisert som omløpsmidler er utstedt i NOK, bortsett fra åtte rentepapirer utstedt i USD, tre rentepapirer utstedt i SEK, og et rentepapir utstedt i Euro. Effektiv rente for flytende rente papirer er på ca. 1,6 % og på fastrentepapirer på ca. 2,1 % p.t. Gjennomsnittlig effektiv rente er beregnet ut fra papirenes effektive rente vektet i forhold til markedsverdi.

Note 6 | Finansielle derivater

Hensikten med bruk av derivater i forvaltningen er å effektivisere forvaltningen av fondsmidlene, herunder muligheten for å sikre investeringene. Pensjonsordningen kan i utgangspunktet kun investere i børsnoterte (standardiserte) derivater. Underliggende papirer må være verdipapirer som ordningen kan investere i i henhold til gjeldende retningslinjer. Ikke-standardiserte derivater (Over The Counter-derivater) kan kun benyttes til sikringsformål. Dette gjelder imidlertid ikke norske FRA.

Pr. 31.12.2016 var det investert i følgende derivater:

	Nominelt beløp i NOK	Virkelig verdi i NOK
Valutaterminer:		
EUR	-194 824 145	-194 972 108
USD	-555 569 407	-578 293 695
SEK	-74 731 116	-77 170 636
DKK	-24 284 000	-24 535 785
NOK	849 408 668	849 408 668
Sum valutaterminer	0	-25 563 556
Aksjederivater:		
S&P put opsjoner	-178 341 984	4 795 533
Sum aksjederivater	-178 341 984	4 795 533
Sum balanseførte derivater:	-178 341 984	-20 768 023
Herav andel kollektivporteføljen (gjeld)		-20 254 275
Herav andel selskapsporteføljen (gjeld)		-513 748

Det har gjennom 2016 jevnlig vært foretatt sikring av de utenlandske aksjeinvesteringene ved bruk av opsjoner. Slike sikringsforretninger har belastet regnskapet for 2016 med netto om lag 8,9 millioner kroner. I tillegg har det i 2016 vært handlet aksjefutures og aksjeopsjoner, samt noe obligasjonsfutures. Derivatene har blitt brukt for på en effektiv måte å justere aksjeeksponeringen og rentedurasjonen.

Note 7 | Finansielle instrumenter målt til virkelig verdi

I henhold til årsregnskapsforskriften for pensjonsforetak skal finansielle instrumenter som måles til virkelig verdi klassifiseres i forhold til hvordan virkelig verdi måles. Klassifiseringen sier noe om relativ usikkerhet knyttet til målingen for de ulike nivåene.

Forskriften definerer tre beregningsnivåer for hvordan virkelig verdi måles:

1. Virkelig verdi måles ved bruk av noterte priser i aktive markeder for identiske finansielle instrumenter. Ingen justering foretas i disse prisene.
2. Virkelig verdi måles med bruk av annen observerbar input enn de noterte prisene som brukes i nivå 1, enten direkte (priser) eller indirekte (utledet fra priser).
3. Virkelig verdi måles med bruk av input som ikke baseres på observerbare markedsdata (ikke observerbar input).

Virkelig verdi hierarki for finansielle instrumenter målt til virkelig verdi:

	31.12.2016	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
Aksjer og andeler	1 868 313 566	414 320 617	520 363 597	933 629 352
Obligasjoner	4 838 219 180		4 838 219 180	
Finansielle derivater	-20 768 022		-20 768 022	
Totalt	6 685 764 724	414 320 617	5 337 814 755	933 629 352

Note 8 | Bankinnskudd

Av bankinnskudd knyttet til drift på 8 918 698 kroner pr. 31.12.2016 utgjør 293 958 kroner bundne skattetrekkmidler.

Som sikkerhet for ulike derivatposisjoner må pensjonsordningen stille sikkerhet i form av bundne innskudd på marginkontoer i bank. Pr. 31.12.2016 er det ingen slike bundne innskudd.

Note 9 | Kundefordringer – tap på kundefordringer

Kundefordringer er bokført med 173 112 502 kroner og består av:

	31.12.2016	31.12.2015
Kundefordringer knyttet til premieinntekter	172 337 458	148 629 198
Kundefordringer lån	775 044	662 781
Avsetning for mulige tap	0	0
Sum kundefordringer:	173 112 502	149 291 979

Kundefordringer er bokført til pålydende verdi pr. 31.12.2016.

Bokført tap på fordringer spesifiseres som følger:

	2016	2015
Realisert tap på fordringer	0	68 976
Endring avsetning for mulig tap	0	0
Bokført tap på fordringer:	0	68 976

Note 10 | Annen opptjent egenkapital

Annen opptjent egenkapital er pr. 31.12.2016 på 1 302 millioner kroner. Annen egenkapital og kursreguleringsfondet utgjør til sammen ordningens overdekning.

Pensjonsordningen har beregnet solvensmarginkrav etter lignende regler som gjelder for private pensjonskasser i henhold til administrasjonsinstruksen fra Arbeids- og sosialdepartementet gjeldende fra 2011. Beregnet solvensmarginkrav pr. 31.12.2016 er 244 408 738 kroner, se beregning i note 14 nedenfor.

Solvensmarginkravet skal dekkes innenfor annen opptjent egenkapital. Annen opptjent egenkapital, eksklusiv solvensmarginkravet, men med tillegg av kursreguleringsfondet, utgjør 1 408 543 673 kroner. Dette utgjør ordningens bufferkapital.

Note 11 | Premiereserve

Pensjonsordningen for apotekvirksomhet er kun pliktig til å gjennomføre forsikringsteknisk beregning av fremtidige forpliktelser hvert femte år. Styret har likevel valgt å foreta årlige forsikringstekniske beregninger. Resultatet av beregningene benyttes også til regnskapsformål.

Premiereserven svarer til de beregnede pensjonsforpliktelsene til anvendelse som forsikringsmessige avsetninger. Premiereserven skal dekke fremtidige pensjoner opptjent på balansedato for ordningens medlemmer. Beregning av avsetningen følger regelverket for private pensjonskasser så langt det passer. Det beregnes kontantverdien av lineært opptjente pensjonsrettigheter som er registrerte på balansedato for oppsatte, eventuelle og løpende ytelser etter ordinære forsikringstekniske prinsipper.

Det benyttes beregningsgrunnlaget K2005 med en beregningsrente på 3 prosent. Dødelighet ved opplevelsrisiko er styrket med 15 % sikkerhetsmargin for begge kjønn.

Uføreforutsetningen er basert på beregningsgrunnlaget K1963 styrket med en faktor på 2,5.

I avsetningen for premiereserven er det inkludert avsetninger for å dekke framtidige kostnader for administrasjon av utbetalinger av dagens påløpte pensjonsrettigheter. Pensjonsordningen for apotekvirksomhet har valgt å foreta avsetning for de framtidige kostnadene tilsvarende 4 prosent av de beregnede pensjonsforpliktelsene. Det er avsatt for løpende pensjonister, aktive og oppsatte medlemmer (dvs. arbeidstakere som har sluttet i medlemsberettiget stilling og som har opptjent rettighet).

Note 12 | Disponering av årets resultat

Årets overskudd på 501 689 656 kroner avsettes til annen opptjent egenkapital.

Annen opptjent egenkapital utgjør pr 31.12.2016 totalt 1 302 333 398 kroner. Annen egenkapital og kursreguleringsfondet utgjør til sammen ordningens overdekning.

Note 13 | Spesifikasjon av endringer i opptjent egenkapital

Pr. 31.12.2016 utgjør opptjent egenkapital 1 302 333 398 kroner. Endringen i opptjent egenkapital i 2016 kan vises som følger:

Opptjent egenkapital pr. 31.12.2015	800 643 742
+ Årets overskudd avsettes til annen opptjent egenkapital	501 689 656
= Opptjent egenkapital pr. 31.12.2016	1 302 333 398

Note 14 | Beregning av solvensmarginkrav

Frem til 31.12.2015 var kravet til minimumskapital i pensjonskasser det høyeste av kapitaldekningskravet og solvensmarginkravet. Fra 1.1.2016 falt kapitaldekningskravet bort slik at minimumskapitalen nå skal tilfredsstille solvensmarginkravet.

Pr. 31.12.2016 er solvensmarginkravet beregnet å utgjøre 244 408 738 kroner. Tilsvarende var kapitaldekningskravet pr. 31.12.2015 beregnet å utgjøre 426 354 619 kroner.

Beregningsgrunnlaget for solvensmarginkravet pr. 31.12.2016 er som følger:

	Beregnings- grunnlag	Beregnings- faktor	Beregnet solvens- marginkrav
Premiereserve alderspensjon	5 729 061 438	4,00 %	229 162 458
Dødelighetsrisiko (udekket risiko, brutto)	180 839 249	0,30 %	542 518
Uførepensjon og premiefritak (gjennomsnittlig brutto erstatningskostnad 2014–2016)	56 552 932	26,00 %	14 703 762
Sum solvensmarginkrav pr. 31.12.2016			244 408 738

Note 15 | Premieinnbetalinger

Det er innbetalt 628 176 577 kroner i premie fra medlemmene i 2016. Til sammenligning er det bokført premieinntekter med 648 380 407 kroner. Tilsvarende ble det i 2015 innbetalt 642 897 782 kroner i premie fra medlemmene, og bokført premieinntekter med 639 869 838 kroner. Forskjellen mellom premieinntekter og premieinnbetalinger består av endringen i premier som er fakturert, men ikke betalt samt periodisering av opptjente premieinntekter.

Note 16 | Pensjoner

Av utgiftsførte pensjoner utgjør 609 486 kroner avskrivninger i forbindelse med for mye utbetalte pensjoner. Tilsvarende tall for 2015 var 790 278 kroner.

Note 17 | Forvaltningskostnader

Samlede forvaltningskostnader utgjør 24 880 414 kroner. Det har vært 3 ansatte i pensjonsordningen i 2016. Lønn og sosiale kostnader til disse tre kapitalforvalterne utgjør 8 826 746 kroner i 2016 og inngår i forvaltningskostnadene.

Note 18 | Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader

Pensjonsordningen administreres av Statens pensjonskasse. Det er i 2016 utgiftsført 15 041 742 kroner for kjøp av tjenester i forbindelse med administrasjon av pensjonsordningen, herunder kostnader til regnskapsføring, akkurat tjenester og administrasjon av pensjoner. Videre er det utgiftsført 271 625 kroner for revisjon inkludert merverdiavgift. Hele beløpet gjelder ordinære revisjonstjenester. Honorar til styret er utgiftsført med 322 721 kroner. Kostnader til betalingsformidling utgjør 623 960 kroner, mens diverse andre kostnader og kostnadsrefusjoner utgjør i alt 118 808 kroner. Samlet utgjør de forsikringsrelaterte administrasjonskostnadene 16 378 856 kroner.

Det er i 2016 utbetalt honorar til medlemmene av styret i ordningen som følger:

Finn Melbø, leder	65 544
Stein Gjerding	63 878
Renate Messel Hegre	58 879
Ann Torunn Tallaksen	62 211
Greta Torbergsen	65 544
Kjell Morten Aune (vara)	4 999
Kristin Juliussen (vara)	1 666
Totalt	322 721

Note 19 | Kapitalavkastning

Beregnet avkastning for totalporteføljen utgjør:

År:	2016	2015	2014	2013	2012
Avkastning i % (verdijustert)	4,83	2,37	6,61	7,55	6,60
Avkastning i % (bokført)	6,48	1,38	4,47*	4,63	4,35

* Korrigert ifm årsregnskapet for 2015

Kapitalavkastningen over er beregnet for den samlede porteføljen; kollektivporteføljen og selskapsporteføljen. For private pensjonskasser var det fra 2009 et krav at kapitalavkastningen beregnes for kollektivporteføljen under ett.

Note 20 | Resultatanalyse

Pensjonsplanendringer:	0,00 MNOK
Renteresultat ¹⁾	187,37 MNOK
Risikoresultat ²⁾	0,80 MNOK
Øvrig resultat ³⁾	170,50 MNOK
Administrasjonsresultat	0,00 MNOK
Forsikringsresultat:	358,67 MNOK

1) Renteresultat er differansen mellom faktisk avkastning og beregningsrente i premiereserven.

2) Risikoresultatet er sammenstilling av risikoinntekter minus risikoutgifter. Risikoinntekter er faktisk innbetalt og teknisk beregnet risikopremie for død og uførhet, samt dødelighetsarv. Risikoutgifter er tilførte avsetninger for risikohendelser.

3) Resultatført differanse mellom fakturert og faktisk beregnet premie. Et negativt øvrig resultat vil indikere at det er betalt for lite premie.

Revisjonsberetning

Statsautoriserte revisorer
Ernst & Young AS
Dronning Eufemias gate 6, NO-0191 Oslo
Postboks 1156 Sentrum, NO-0107 Oslo

Foretaksregisteret: NO 976 389 387 MVA
Tlf: +47 24 00 24 00
Fax: +47 24 00 24 01
www.ey.no
Medlemmer av Den norske Revisorforening

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Til styret i Pensjonsordningen for apotekvirksomhet

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Pensjonsordningen for apotekvirksomhet som består av balanse per 31. desember 2016, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av pensjonsordningens finansielle stilling per 31. desember 2016, og av dens resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i avsnittet *Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av pensjonsordningen i samsvar med de relevante etiske kravene i Norge knyttet til revisjon slik det kreves i lov og forskrift. Vi har også overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Øvrig informasjon omfatter informasjon i pensjonsordningens årsrapport bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen. Styret er ansvarlig for øvrig informasjon. Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet eller kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den ellers viser seg å inneholde vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets ansvar for årsregnskapet

Styret er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Styret er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må styret ta standpunkt til pensjonsordningens evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre styret enten har til hensikt å avvikle pensjonsordningen eller legge ned virksomheten, eller ikke har noe annet realistisk alternativ.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan skyldes misligheter eller feil og er å anse som vesentlig

A member firm of Ernst & Young Global Limited

dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- ▶ identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll;
- ▶ opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av pensjonsordningens interne kontroll;
- ▶ vurderer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av styret er rimelige;
- ▶ konkluderer vi på om styrets bruk av fortsatt drift-forutsetningen er hensiktsmessig, og, basert på innhentede revisjonsbevis, hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape betydelig tvil om pensjonsordningens evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det foreligger vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet. Hvis slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, må vi modifisere vår konklusjon. Vår konklusjon er basert på revisjonsbevis innhentet frem til datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at pensjonsordningens evne til fortsatt drift ikke lenger er til stede;
- ▶ vurderer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen, tidspunktet for vårt revisjonsarbeid og eventuelle vesentlige funn i vår revisjon, herunder vesentlige svakheter i den interne kontrollen som vi avdekker gjennom vårt arbeid.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til disponering av resultatet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at styret har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av pensjonsordningens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Oslo, 6. april 2017
ERNST & YOUNG AS

Knut Aker
statsautorisert revisor

Uavhengig revisors beretning - Pensjonsordningen for apotekvirksomhet
A member firm of Ernst & Young Global Limited